BRĪVAIS LATVIETIS

FREE LATVIAN

Svešumā vienoti Latvijai!

Nr.7. 15.SEPTEMBRI 1948

MARISS VĒTRA
Halifaksā.

GODA PRĀTS

"Kad es kādreiz mūsu komitejas priekšēdim teicu, ka viņa rīcība nesaskan ar latvieša goda prātu, viņš atmeta galvu un skali smējās: - Goda prāts ! Cik tālu gan var tikt ar goda prātu ? Viņš smējās ilgi locīdamies, pa reizei atkal iesaucoties: -Goda prāts ! Tad mēs runājām ko citu."
Tā raksta no DP nometnes kāda vienkārsa lauku sieviete, kurai nav daudz grāmatu izglītības. Es viņu nepazīstu, bet es viņu gaužam saprotu, jo zinu, ka tā saucamā grāmatu izglītība bieži vien kultivē vairāk prātu, kā goda prātu. Līdzīgi raksta ļoti daudzi, un ļoti bieži. Dažu brīdi gāndrīz vai uzmācās bailes, ka latviskais goda prāts būtu tiešām kaut kur izgaisis. Ja gribas, pierādījumu tam varētu atrast bezgala daudz, kaut vai tepat Kanādā. Taču, ja paskatāmies drusku dziļāk un pamatīgāk, tad it visur redzam, ka goda prats nebūt nav pazudis un tikai retos gadījumos mazliet apsūbējis aiz personīgām rūpēm un pūļa čalas.
Latvieši ir viensētnieki, individuālisti, un arī viņu goda prāts tikai viensētās atrod savu patieso izteiksmi. Sablīvēti vienkopus masās, latvieši bieži vien pazaudē paši sevi. Tā ir mūsu tautas īpatnība, kas tagadējos apstāklos draud pārvērsties par milzu tragēdiju, jo, ja mēs negribam pazust kā tauta un izplēnēt visos vējos, tad mums jasaslēdzas kopībā, kas pagaidām aptver visu pasauli.

Baigi paliek, skatoties pat Kanādas latviešu lielajās viensētās, kas nu jau sāku - šas savu dzīvi pa lielajām provincēm ap šo provinču latviešu biedrībām grupējoties. Pavirši acis uzmetot, liekas gandrīz, ka arī šeit jau trūktu goda prāta Viskanādas kopīgajā ceļā. Bet, ja paskatāmies biedrību iekšējā dzīvē, tad redzam visus latviskos tikumus. Visu biedrību vadošās personas ar patiesu pašuzupurēšanos upurē i savu skopo laiku, i vēl skopākos līdzēkļus savai viensētai.

Mūsu Kanādas viensetas strādā tiešām ar pilnu goda prātu.

Bet tikko ir runa par kopēju darbu visas Kanādas plašumā, darbi it kā apklus un arī sarunas velkas gaužī gausi.
Nu mēneši jau pagājuši, kā runas lēni raisas par kopēju ceļu Kanādas latviešu kopējai palīdzībai mūsu DP darba sagādē un pārceļošanā. Divi mēneši gausu sarunu, par kuru laiku mūsu sīkzemnieki - meža vīri, būvstrādnieki, zetlrači u.t.t. ar savu individuālo sīkzemnieka goda prātu ir atraduši saviem draugiem darba devējus daudz lielākā skaitā, kā visas mūsu biedrības kopā. Arī tas ir labi un pierāda, ka mēs ne būt neesam izkurtējuši kā tas izskatās un dažreiz izliekas. Bet mūsu ceļš ir pārak režģains, lai mēs varētu veikt pa vienam jeb arī lielās vienībās.
Ja gribam sasniegt ceļa mērķi un nenomaldīties, mums goda prāts ir jāpleš šoreiz pāri visai pasaulei. Un tāpēc ir patiess prieks, ka beidzot Kanadas latviešu biedribu kopējās sanāksmes iniciatīvu, kaut pēc garām domām, ir uzņēmusies Edmontonas "Imanta". Ne velti pat uz šīs vecākās latv. biedrības vēstuļu papīriem stāv motto: Dievs svētī Latviju. Bet Latvijas doma šodien ir izstiepusies tālu pāri Latvijas ģeogrāfiskajām robežām un ceram un cerams, ka 22. septembrī arī mūsu Kanadas vienības sapratīs un sapratīsies, ka latviešu nākotne ārpus dzimtenes atkarājas ne no vienības majīgās domas, bet no kopības sajūtas visplašākos pasaules apjomos. Un cerams, ka sapratīs arī to, ka tas ir sabrukuma sākums, ka mums Kanādā jau iznāk divas latviešu avīzes. Paldies Dievam, ka šis avizes gan neapkaro-jas savā starpā un liekas,

(noslēgums 2. lp.)

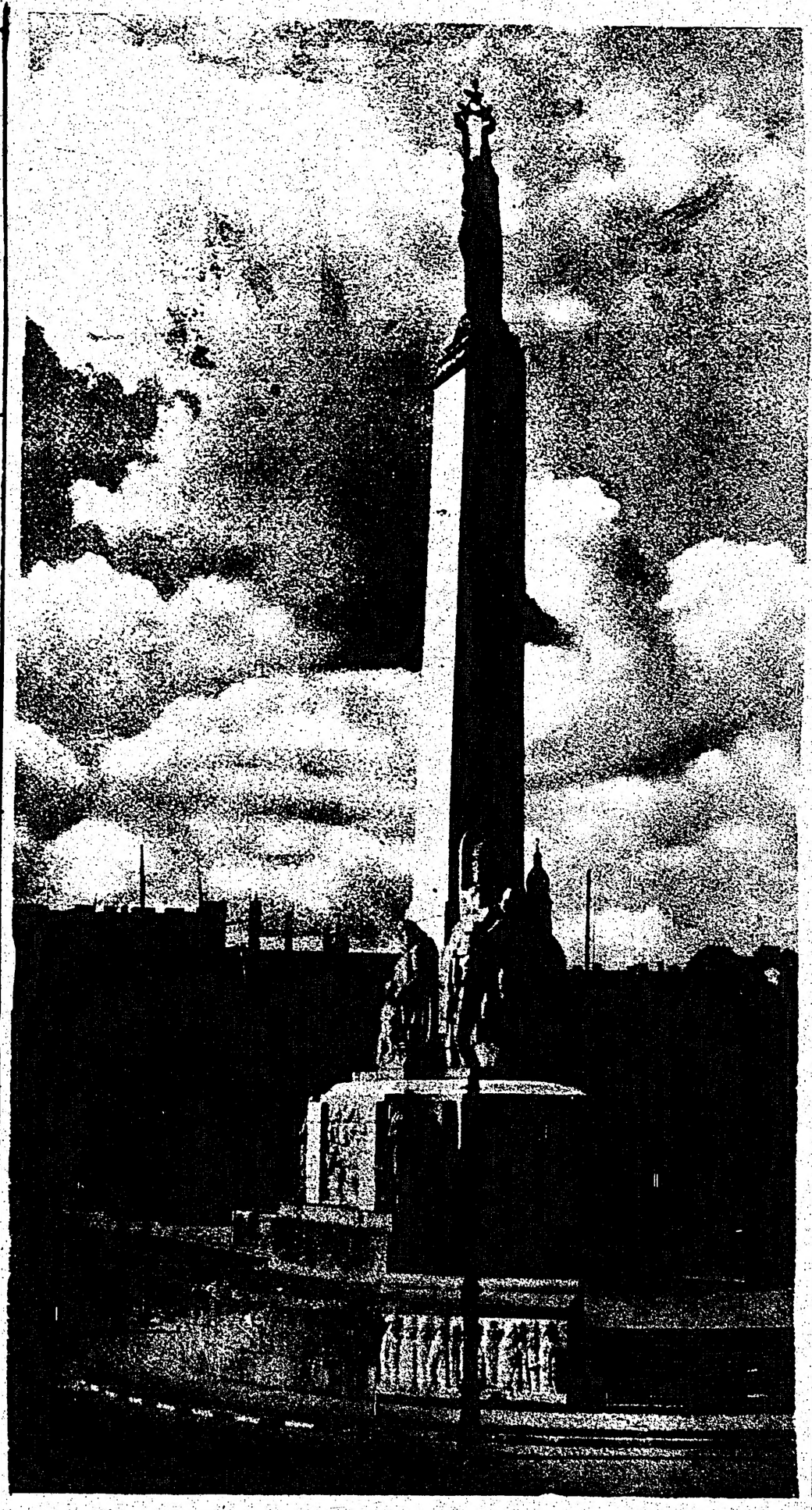

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

PAZIŅOJUMS

Kanādas latviešu pirmā pārstāvju sanāksme nolikta š.g.22.septembrī Toronto.
Dienas kartība:
1. Vienotas latviešu organizācijas radīšana Kanādā.
2. M.Vētras ierosinātā Aprūpes Fonda reālizēšana.
3. Latvijas neatkarības idejas paušanas aktivizēšana.
4. Jautājumi un ziņojumi

Sanāksmē aicinātas piedalīties visas Kanādas latviešu organizācijas. Tāpat pārstāvjus lūdz sūtīt lielākās darba vietas, kur nodarbināti mūsu tautieši.
Delegātu sapulcēšanās š.g.22.septembrī p.10. priekšpusdienā, Toronto ROYAL YORK viesnīcā

K.Dobelis
Latviešu Nacionāls Padomes Kanādas delegāts

BRĪVAIS LATVIETIS

ZIEMEĻAMERIKAS LATVIEŠU NACIONĀLS LAIKRAKSTS
IZNĀK
2 REIZES MĒNESĪ

ABONĒŠANAS MAKSA :
PAR 3 MĒNEŠIEM $ 1.50
PAR 6 MĒNEŠIEM $ 3.00
PAR 1 GADU $ 5.00
ATSEVIŠĶS PARAUGNUMURS
25 centi.
JAUNIEBRAUCĒJIEM LAIKRAKSTU PIRMOS DIVI MĒNEŠUS PIESŪTAM BEZ MAKSAS.

LATVIJAS SŪTNIECĪBAS PAZIŅOJUMS

Latvijas Sūtniecība Vasingtona ar šo paziņo,ka tās jaunā adrese ir:
LATVIAN LEGATION,
1346 Connecticut Avenue,
Washington 6, D.C.,
U.S.A.,
uz kurieni tad arī adresējama visa korespondence , kas līdz šim tika sūtīta uz iepriekšējām divām adresēm, resp.1010 Vermont Avenue un 4704 Seventeenth Street,N.W.Washington,D.C

20.000 UZ KANĀDU

IRO pārstāvis Kanādā Mr.J. Colley no Otavas mūs informē:
Tuvāko 3 mēnešu laikā IRO uz Kanādu pārvedīs apmēram 20.000 DP. Pirmajos transportos ietilps Kanādā esošo jauno emigrantu ģimenes.

Toronto Strādā Fabrikās

Nu jau pagājis vairāk kā mēnesis kopš Toronto sāka iebraukt pirmie līgumus nokalpojušie vīri no Kapuskasingas Spruce Falls Power and Paper Co.ir stingri raudzījusies ,lai katrs no Eiropas ievestais strādnieks nostrādātu 260 dienas.Tādēļ līguma izbeigšanas termiņš visiem nav bijis vienāds, un daži ,kas slimības dēļ izpalikuši no darba, vēl vienmēr strādā mežā.
Toronto ir liels rūpniecības centrs , tādēļ šeit iebraukušie lielais vairums atraduši darbu fabrikās.
Kā spilgtu latviešu mērķtiecības piemēru var minēt kādu agrāko Pinebergas studentu.Viņam bija priekšzināšanas mūrnieka amatā, un, ar to nodarbojoties, viņš vēlas veidot šeit savu dzīvi.Būvfirmas strādā tikai ar kvalificētiem amatniekiem, un praktikantu iesaistīšana darbā tām neatmaksājas.Minētais vīrs ātrāk nerimās līdz sameklēja sev piemērotu nodarbošanos kādā cementa cauruļu fabrikā, kur pēc cauruļu nodedzināšanas krasni par jaunu jāmūrē ķieģelu velvēs.Ziemu viņš papildinās zināšanas techniskā skolā un pēc gada jau būs "zvērināts mūrnieks"
Daži vīri patreiz izbraukuši kā izpalīgi tabakas ražas novākšanā.
Toronto,1948.g. -septembrī. -s-

GODA PRĀTS

(Noslēgums no 1.lp.)

ka arī uz priekšu izsargāsies no šī "zviedriskā "netikuma.Bet pēdējā gadā mēs šeit esam saradušies apm. 2500 jaun- pie apm.500 veckanādiešiem. Nav šaubu, ka tuvākos mēnešos šis skaits dubultosies un triskāršosies, un tomēr vai tas spēs divas mazās lapiņas izveidot par tādu avīzi, kas cieņīga mūsu nākoteni jaunajā zemē?Nē, un vēlreiz - nē . Ja mums būs divas avīzes , tad tās nekad neizaugs pāri šodienai un varbūt tikai nīkuļos savā viensētā.
Ar goda prātu, kas sniegsies viensētai pāri ,tās viegli būtu apvienot ar divām redakcijām (un plašajam kontinentam tas būtu visai vēlams) vienā izdevumā.Tad mūsu plašumā izmētātiem vientuļniekiem būtu ne tik vien plašāks lasāmais materiāls,bet viņi nestu arī lepno apziņu par vienotību savos tautiešos, un mūsu trimdas preses nākotnei būtu izdarīts vēl šodien lāga neaptverams pakalpojums.Šodien tas vēl nav iespējams.Mūsu goda prāts vēl ir par šauru un nesniedzas pāri savas sētas robežai.
Cerēsim,ka arī to panāks latviešu biedrību kopējā sanāksme 22.septembrī.Ja nē, tad gandrīz jāpiekrīt mana svešā drauga komitejas vīram : cik tālu gan var tikt ar goda prātu- ja tas nav spējīgs pāraugt savu viensētu.

JAUNIEBRAUCĒJIEM MŪSU LAIKRAKSTU PIESŪTAM PIRMOS DIVI MĒNEŠUS BEZ MAKSAS.

Mūsu Gimenes Demonstrē

Vācijas britu zonas lielākajā emigrācijas tranzīta nometnē Fallingbostelā transportu uz Kanādu gaida vairāki tūkstoši bēgļu.
Augusta beigās pienāca arī pirmie piederīgo saraksti par tām ģimenēm, kuŗu apgādnieki Kanādā jau nokārtojuši nepieciešamās iecelošanas formalitātes. Tagad šīm ģimenēm notiek parastās veselības un politiskās pārbaudes.Solīts , ka kanādiešu ģimenes varēs doties celā vēl šī mēneša beigās. Kā pirmās izbraukusas ģimenes ,kuŗu apgādnieki Kanādā ieradās šī gada pavasarī.
Lielu uztraukumu radīja IRO paziņojums, ka tām ģimenēm ,kuŗu izceļošanas saraksti vēl nav no Otavas piesūtīti,augusta beigās bija jāpārceļas uz Ventdorfas tranzīta nometni. Tur paredzēts ierīkot īpašu Kanādas pilsoņu piederīgo tranzīta nometni.Bet Ventdorfa atrodas tikai dažus kilometrus no Padomju zonas pierobežas.Kanādiešu sievas un bērni ātrumā noorganizēja protesta demonstrāciju. "Mēs negribam uz Ventorfu.Mēs negribam pie krieviem" bija rakstīts demontrantu nestajos plakātos.
Protestu neieveroja un ģimenēm bija jābrauc uz Ventdorfu.Pārvešanā atkal no jauna bija verojams klasisks organizacijas prasmes trūkums un dažu ierēdņu nevarība.

Tabakas Novakšanā

Dažu stundu attālumā no Toronto,ap Dehli,Simcoe un Aymer pilsētām daudzi farmeri nodarbojas ar tabākas audzēšanu.Šoruden, padzirdējuši,ka pie tabakas ievākšanas var labi nopelnīt, uz turieni aizbrauca vairāki agrākie latviešu mežinieki.
Darbs ir šāds: celšanās 6-os no rīta.Vispirms jāizkrauj no kaštes iepriekšējā dienā savāktā tabāka,pēc tam brokastis.Tad strādnieki dodas uz lauku, kur saliekušies ātrā gaitā soļo pa vagām un plūc stādiem lapas .Ja tabāka ir labi nogatavojusies, darbs veicas ātrāk kā tad,kad stādi ir vēl zaļi.
Tabākas vākšana ir smagāks darbs kā mežā. Visu dienu jāiet sakīkušam.No rīta jau pirmajās minūtēs rasa izmērce apģērbu līdz pat ādai, bet jau ap 10-iem ir karsta saule,un smiltīs deg kājas. Lauka vidū nav ne mazākā vējiņa. Par kaštes pievākšanu , stradājot līdz 6 vakarā, nopelna ap $ 10.
Uz ražas novākšanu saplūst daudz darba meklētaju .Visas viesnīcas ir laužu pārpildītas, un daudziem jāpārnakšņo pat parkos.Farmeri vēlas sev iestradājušos strādniekus—ar praksi no iepriekšējiem gadiem .

DALINU UZ KANĀDU

Tēvzemes balvas laureāts, mūsu ievērojamākais sportists, vairākkārtējais pasaules rekordists Jānis Dālinš dzīvo grūtos apstākļos Vācijas britu zonā.
Dāliņš ir vīrs , kuŗam latviešu tauta var pateikties par Latvijas vārda sekmīgu popularizēšanu visas pasaules sporta laukumos. Arī Sav.Valstīs viņš nav svešs, jo amerikāni labi atceras Dalinu ka Losangelas olimpiādes sudraba medaļas ieguvēju grūtajā 50 km soļojumā.
Patlaban Dāliņš ir Baltijas Universitātes sporta instruktors.Vairākiem Kanādā esošiem sporta darbiniekiem Dāliņš rakstījis , ka viņa karstākā vēlēšanās būtu izceļot uz Kanādu vai Sav.Valstīm.
Kanādas latviešu sportisti, gribēdami palīdzēt, ierosinājuši nodibināt "J.Dāliņa izsaukšanas fondu." Šīs idejas ierosinātājs ir J. Vaivars Moose Jaw,Sask., kas kā pirmais mūsu ievērojam sportista ceļa izdevumu segšanai ziedojis $.50. Tautietis J.Vaivars lūdz tautiešus atbalstīt pasākto darbu, ziņojot par eventuelam darba iespējām , kā arī ziedojot Dāliņa ceļa naudas fondam.

BRĪVAIS LATVIETIS - FREE LATVIAN
LATVIAN NATIONAL NEWSPAPER FOR NORTH AMERICA
9536 - 107A AVENUE
EDMONTON, ALBERTA
CANADA

KONRADS DOBELIS
PUBLISHER AND MANAGER

ALEKSANDRS KUNDRATS
EDITOR-IN-CHIEF

FOREIGN NEWS SERVICE:
UNITED STATES: J. VILLOVS
GREAT BRITAIN: A. PODNIEKS
SWEDEN: ANDR. EGLITIS
WESTERN GERMANY: M. CULITIS
NEW ZEALAND: L. MAULICS
AUSTRALIA: L. MELKUS
BRAZIL: J. ABOLINS

MŪSU LACĒNS

Mūsu puišiem , kas dzīvo Kanadas ziemeļos, lācis nav neredzēts dzīvnieks. Mežinieki to bieži redz , bet jo sevišķi ogu laikā, kad lielais kārumnieks staigā pa zileņu cerpām , vai atnācis uz brūklenāju "ogu palasīt".Arī zeltraču nometnes viņš apciemo, bet ne jau zelta dēļ.Tas notiek pavasaros,kad pēc lielā ziemas miega izsalkums dod drosmi,un lāča tēvainis agrās rīta stundās vai pa pakrēslu atčāpo uz zeltraču nometni, lai drusku parakātos pa virtuves atkritumu tvertnēm.

Vasaras vidū lielajai lācenei uz ogošanu,klupdami un kūleņus mesdami,nāk līdzi arī mazie.

Pirms neilga laika vietējā laikrakstā lasīju briesmu lietas.Tas noticis Ontario provincē.Tur lācis neviena nepamanīts iegājis kādas fermas pagalmā, paņēmis rotaļojošos mazbērnu un nesis to uz biezokni. Laudis notikumu pamanījuši tikai tad,kad lācis atradies jau pie meža.Vēlāk bērnu atraduši mežā zem krūma , sveiku un veselu. Var iedomāties bērna mātes izbailes.

Bet vai nu lāča mātei nav sirds? Lūk, tādēļ lāčikas parasti mežā,sastopot cilvēku,no tā bēg,mazuļu laikā,parasti sastopot cilvēku, negriež celu un ir loti bīstami.

Saprotams , ka lāča barība nav tikai ogošana un "bitēs kāpšana ".Tas labpāt cienī arī zivis un "gaļas ēdienus ".Lāču sugas "gangsteri" farmu tuvumā par savu laupījumu izvēlas mājkūstoņus. Tāpēc lācis Kanadā izsludināts "ārpus likuma".

Par pieradinātiem lāčiem ir daudz stāstu.Protams , ka mazu lācenu nokert "bez asins izliešanas " var tikai tad , ja tās noklīdis no savas saimes.Tā pie maza lācena tika arī mans draugs Arvīds,un tā jau divi mēnešus , ieskaitot lāča bērnu mēs esam savā mazajā istabiņā trīs iemītnieki.Sākumā lācēns neļāva pat sevi noglāstīt,bet pēc 3 nedēļu "dresūras " ir palicis mīlīgs kā kaķēns.Arī kokā rāpjas tikpat ātri kā kaķis.Ēd visu ,bet vislabāk saldumus.Labprāt spēlējas ar sev līdzīga auguma suņiem.Tikai draudzība ir vienpusīga.Lācēns,neapzinādamies savu spēku, suni saspiež tik mīli un cieti, ka tas izkluvis no drauga apkampiena aizmūk kaukdams un uz neredzēšanos.Bet zaudējumi bija parāk lieli , lai mes viņu ilgi turētu par trešo istabas biedri. Viņš netikai grib gulēt manā otrā stāva gultiņā , bet garlaicībā jau paspējis apēst mamus gumijas zābakus un svētdienas bikses,un tik ilgi bija klausījies modinataja pulksteņa tikšķēšanā,kamēr tīši to aizmeta kaktā. So iemeslu dēļ pastiprinājām "dresūras stundas" un nolēmām no viņa skirties - pagaidām gan tikai ar to, ka dzīves vietai tam uztaisījām būdu un nopirkām gaļu ķēdi.

Val d'or ,Qoe.
zelta raktuvēs I.Jan.

Organizējas Luterānu Draudze

Tautiešu skaitam Kanadā pieaugot radusies iespēja realizēt domu par Latviešu luterāņu draudzes organizēšanu Kanadā.

Draudzes organizacījas darbus veic tautietis J.Celmainis. Viņš ir arī draudzes pagaidu valdes priekšnieks.

Latviešu draudzes nepieciešamībai piekritusi ari Kanadas Ev.Luterāņu baznīcas vadība. Ta pasolījusi segt ceļa izdevumus paredzētajam mācītājam . Pari Kanadas latviešu luteranu draudzes macitaju izraudzīts mac.E.Bērziņs , kas patlaban dzīvo Zviedrijā. Archibīskaps Dr.T.Grīnbergs māc.E.Bērziņa kandidātūru apstiprinājis. Luterticīgos Kanadas latviešus lūdz rakstīt jaunās draudzes pagaidu valdes priekšniekam : Mr. J. Celmainis, Condor, Alta.

DAUGAVAS VANAGI

Daugavas Vanagus ludz atsaukties paziņojot pasreizejo adresi ka ari dienesta pakapi Latvijas armija. Pagaidu valdes uzdevuma : A.Kundrats, 9536-107 A Ave Edmonton, Alta.

MANA PRIEKŠNIECĪBA

Kad ierados kāda Kanadas miljonāra mājā par virtuves palīdzi,biju ļoti nobažījusies par to kāda būs mana jauna priekšniecība t.i. pavārs. Viels bija negaidītais pārsteigums,kad mani sagaidīja sārta apaļa latviešu meitene.Izrādījās , ka īstais pavārs atstājis darbu jau pirms pāris mēnešiem un bijušā trauku mazgātāja tagad pilda viņa vietu.Sākumā bijis gan grūtāki, jo meitene Latvijā strādājusi kā ierēdne un nekad nebija saimniecību vadījusi.Ar labu gribu, latvisku centību un pavāru grāmatas palīdzību šodien viņa ir jau pirmklasīgs " cocks", ar kuŗas darbu pilnīgi apmierināta ir pat izlutinātā miljonāru ģimene.

Atzīmējot šo gadījumu grībēju sacīt, ka šī meitene ir viena no daudzām latvju sievietēm, kas neskatoties uz pagātnes profesiju veic neierasto un grūto mājkalpotājas darbu.'Vienai klājas labāki,otrai iet grūtāki,bet visumā šis darba līguma gads mums būs atdevis drosmi cīnīties ar grūtībām un spodrinājis latviešu darba tikumu,kas bija sācis rūsēt bezmērkīgās nometnes dzīves sārņos.

Anniņa.

LATVIEŠI CEL LIELĀKO PASAULES SPĒKSTACĪJU

Dabīga robeža,kuru starp Kvebekas un Ontario provincēm veido straujā Otavas upe ar klinšaino mežu masīva joslu ir bijis par iemeslu tam , ka šī lauksaimniecībai vai rupniecībai nederīgā zeme palikusi neapdzīvota.Tikai rets ciemats vai mežinieku būdas gar vienīgo soseju , kas nākdama no Otavas,cauri North Bay aizvijas uz Klusā okeana pusi, ir dzīvības zīmes,ka šai mežiem un kalniem bagātajā vietā mājo dzīva radība.

Tā tas bija līdz šim. Bet nākošo iespiedumu Kanadas kartes uzmanīgs vērotājs starp Pembroku un Matavu atradīs jaunu ierakstu par apdzīvotas vietas rašanos. Seit pie Moor Lake, kopš pagājušās ziemas vairāk ka 1000 strādājošo vidū atrodas 96 latvieši,kas visi strādā jaunās spēkstacījas būvē,kura pēc sava lieluma un paredzamās jaudas būs vislielākā pasaulē .

"Kad pirms 8 mēnešiem ieradāmies tagadējā darba vietā,tur bija tikai nožēlojama baraku nometne ar mežu visapkart un piesnigušiem kalniem" raksta tautietis K.no Moor Lake"Bet tagad jau daudz,kas mainījies.Diendienā kaļot,rokot un spridzinot darbi jau pavirzījušies tik tālu , ka tuvākās dienās uzsāks lielokoka un terauda skeletu betonēšanu.Stradājam 9.st dienā - tikai nekvalificētu darbu.Pedējā laikā izdevās noorganizēt dažas bij.DP namdaru grupas,kur iesaistīti arī nedaudzi latviesi.Vienīgais algas mūs neapmierina,kādēļ pēc līguma izbeigšanas daudzi meklēs citas darba vietas pēc iespējas savā specialitātē."

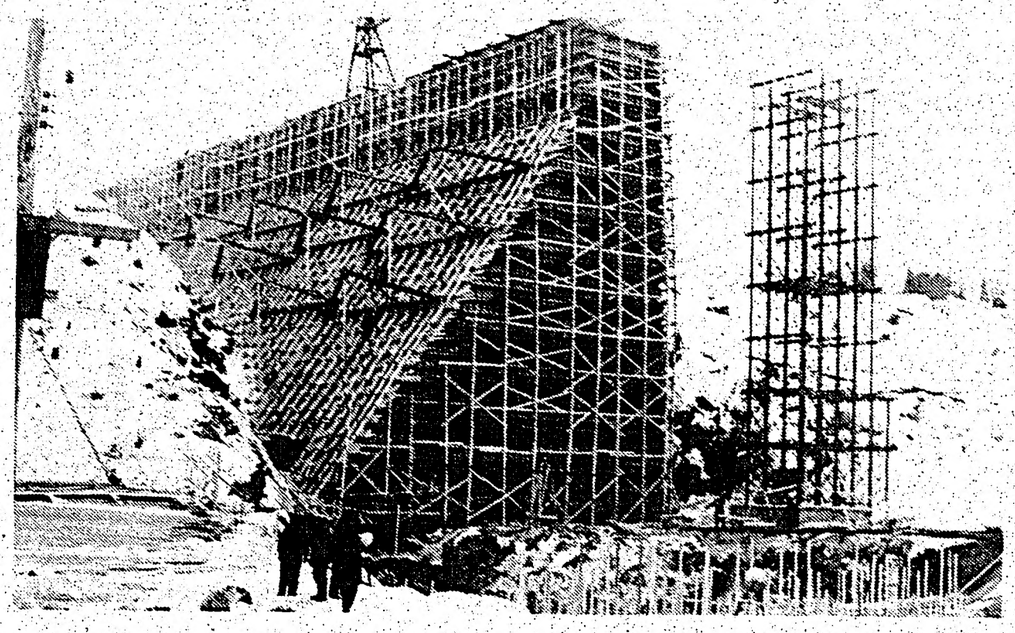

Tautieši K.Blumbergs (bij.Latvijas meistars maratona skrejienā), vet. ārsts Ruško , Geste , Freimanis un Makarskis savā darba vietā - Moor Lake spekstacijas būvdarbos.

Kad pirms gada Kanadas komisīja izraudzīja strādniekus H.E.P.C. vajadzībām pie pārbaudēm pielaida tikai amatniekus vai personas,kas varēja uzrādīt apliecības , kas tās vismaz 3 gadus strādājušas kādā būvfirmā. Tādēļ nav nekāda nejaušība,ka 96 latviešu vidū pie Moor Lake lielākā daļa ir kvalificēts darba spēks : būvtechniķi,mūrnieki, namdari, juristi pat ārsti.

Daļa ģimenes cilvēku pavasarī uzsāka ģimenes mājiņu būvi savu piederigo izvietošanai.Drīz vien 10 no viniem bus "namsaimnieki ". Garigo aprūpi par Moor Lake tautiešiem uznēmies Pembronas protestantu draudzes mācītājs.Viņa ierosinājumā sākts organizēt latviešu kori.

I.

LATVIEŠI ANGLIJĀ

(Vēstule Brīvajam Latvietim no Londonas)

Anglijas latvieši - apmēram 20.000 vīru un sievu, un pavisam nedaudz bērnu- patlaban,tūdaļ aiz Vācijas,ir otrs lielākais latviešu grupējums.Nodarbošanās izvēle,kā jau sākumā noteikts, ir ierobežota, un vairums iebraucēju latviešu darbu atraduši lauksaimniecībā,kiegeļu un tekstilfabrikās,ogļu raktuvēs,slimnīcās un dažās citās ,bet jau skaitliskā ziņā daudz mazāk nozīmīgās nozarēs. Savā specialitātē strādā loti nedaudzi.Starp tiem būtu minams kāds latviesu inženieris,kurš strādā kā projektētājs lielākā anglu būvniecības firmā un ir jau veicis vairākus no pietnus uzdevumus.Daļa mūsu tautiešu jau iekārtojušies privātos dzīvokļos, bet lielākajai daļai,sevišķi tiem,kas nodarbināti lauksaimniecībā,jāmitinās hostelu kopmītnēs. Bet šo dzīvi jau gan tikpat labi pazīst arī kā Kanadas tā arī Austrālijas strādnieki.W.H.akcija patlaban ir apsīkusi,un no jauna latvieši Anglijā tikpat kā neiebrauc.Kaut no valdības puses DP darbs Anglijā ir guvis atzinīgu vērtējumu,taču gadās dzirdēt arī pālājumus un arodbiedrību pretestības izpausmes.Starp citu,sarežģījumi ir radušies ar oglraču darbam salīgto strādnieku izvietošanu. Ģimenu pārvešana uz Angliju nav nobeigta.Te liels šķērslis ir dzīvokļu trūkums.Lielākā daļa no še atbraukušajām ģimenēm vēl arvien dzīvo ģimeņu hosteļos(kas gan iekārtoti loti labi) ,jo dzīvokļu trūkums kavē iziešanu īstajā privātā dzīvē.Kultūras un sabiedriskās dzīves ziņā pirmajā vietā jāmin Latviešu biedrība, kurai jau krietns skaits nodaļu ar apm.800 biedriem.Kaut gan tas ir nozīmīgs skaits,taču tas rāda,ka organizēšanās darbs vēl ir tikai sākuma stādijā.
Rosīgu darbu ir attīstījis Daugavas Vanagu fonds, bet arī tam ir vēl iespējas savu darbību paplašināt, lai sniegtu palīdzīgu roku tiem tautiešiem , pret kuriem liktenis ir bijis sevišķi sūrs. Vairākiem latviešu mācītājiem pēdējā laikā ir izdevies atbrīvoties no W.H. līgumu saistībām,kas dod pamatu cerēt, ka draudžu dzīve stāv jauna,aktīvāka posma priekšā.Salīdzinot ar Vāciju,uz Angliju atbraukušai latviešu daļai ir maz māksliniekU.Darba apstākli arī kavē mākslinieku tālākus braucienus . Taču par spīti visiem grūtumiem latviešu dziesma skan arī še, un goda vietā te protams jāmin tālu pazīstamais Zuikas koris.

Anglijas latviešus darbs ir izklaidējis loti plašā teritorijā:no Dienvidanglijas ,kur aug palmas , līdz pat Skotijas ziemeļiem,kur skarbie ledus vēji nav nekāds retums.Ir apmetnes,kur daudzi latvieši dzīvo kopā,bet tāpat netrūkst arī slimnīcu , mājkalpotāju,ogļu, lauku vai citos darbos izvietoto vientuļu,kam dienas paiet svešu cilvēku vidū. Protams ,šādos apstākļos dzīves nasta spiež sevišķi smagi,kaut gan,tuvumā esot, mēs bieži viens otram apnikām, taču dzīves un - tumu dēļ nolikti mēs drīz vien saprotam,cik nepiespiešami esam viens otram. No lielākām latviešu sa -

Jaunas Latviešu Biedrības

Lielākajās darba vietās, kur nodarbināti jaunie latviešu ieceļotāji Kanādā, radusies doma par tautiešu organizēšanaos, radot vietējas latviešu biedrības. Mūs informē, ka jauna latviešu biedrība jau nodibinājusies Hamiltonā. Hamiltonas latviešu biedrības

nāksmēm ,kas šogad notikušas Anglijā ,jāpiemin tās, kas bija saistītas ar sūtņa un valdības pilnvarotā K.Zariņa apmeklējumiem vairākos Anglijas novados, Latviešu biedrības biedru sapulces un Latviešu stīgu kvarteta brīniškīgie koncerti,kas pulcināja latviešu no plašas apkārtnes

P.

pagaidu valdē ievēlēti : V.Kivelite,A.Feldmane, M. Varante,J.Stendzis , A Zupa un K. Daudzietis. Hamiltonas latviešu sanāksmes notiek katru svētdienu plk. 7.p.p. St.Paul luterānu baznīcā(Gore un John Str. stūrī).19. septembrī uz kopēju sanāksmi hamiltonieši aicina arī visus apkārtnē dzīvojošos tautiešus.
Par nozīmīgu latviešu centru solās izvērsties arī Winnipega. Turienes latviešu biedrības organizācijas darbus veic tautietis H. Bajārs un M.Pleskacevska. Ari Moor Lake spēkstacijas būvdarbos nodarbinātie tautieši nodomājuši tuvākā laikā stāties pie biedrības organizēšanas

LIJA KRONBERGA
STOKHOLMA

Zviedrijas Latviešu Kultūras Dzīve

Zviedrijas latvieši savā jau turpat četri gadu ilgajā trimdas dzīvē ir centušies sagalbāt un turpināt nacionālās mentalitātes iezīmētu latviešu kultūru visās tās nozarēs,ja vien to nav ierobežojis attiecīgu spēku trūkums.
Periodisko izdevumu un grāmatu klāsts nav skaitliski liels,bet, ar nedaudziem izņēmumiem,gaumīgs un vērtības jēdziena nesējs. Veronikas Strēlertes,Andreja Eglīša un Mārtiņa Zīverta, trīs mūsu lielāko talantu vārdi dzīvajo vidū, jau garantē izcilos sniegumus dzejas un drāmas laukā,dokumentētus šeit periodikā un grāmatās. Kā vienreizējs notikums jāatzīmē Zelta Abeles izdevumā prof,N.N. "Latvijas vēsture"Autora pašaizliedzīgā darba, ilustrāciju redaktora Dr.V.Gintera , materiālu kārtotāja prof.K.Strauberga ,Veronikas Strēlertes un beidzot pasa izdevēja M.Goppera pūlu rezultātā latvieši emigrācijā ir ieguvusi kapitālu darbu,ko cienīgi varētu ierindot arī brīvā valstī izdoto darbu starpā.
Literātus,žurnālistus un zinātniekus-rakstītājus vieno ap sevi Latvijas Penklubs,par kura rosību rūpējas prezidents Arturs Bērziņš.Sanāksmēs un godinājumos Penklubs turpina Latvijā pasāktas tradīcijas un,piemērodamies apstākļiem,rūpējas ar dzīvā vārda palīdzību par latviešu gara kultūras saglabāšanu,jauno vertību radīšanu.Penkluba darbības iespējās ietilpst arī mūsu gara kultūras propaganda citu tautu starpā. Šai gadā Latvijas Penkluba pārstāvji piedalījās starptautiskā Penkluba kongresā Kopenhāgenā ar savu klātbūtni aplieci-not mūsu kulturālās dzīves eksistences tiesības un prasību pēc savas brīvās valsts.
Īpašu vietu Zviedrijas latviešu kultūras dzīvē jāierāda Mārtiņa Zīverta vadītai teātra kopai,kas autora režijā iestudējusi vairākas Zīverta lugas,rādot tās nevien Stokholmas latviešim,bet arī nelielajiem pulciņiem Zviedrijas provincē.
Mūsu gleznotāju nelielais skaits Zviedrijā ar meistaru Strunki priekšgalā ir reprezentējies vairākās savrupās gleznu skates un reiz kopējā Baltijas mākslas manifestācijā.
Mūzikas dzīvē starptautiskā mērogā nav izcilu notikumu, ja neskaita Latviešu Stīgu kvarteta viesošanos Zviedrijā.Pašu emigrantu vajadzībām šeit dzīvojošie mūziķi ir vienmer snieguši labāko mazos un lielos sarīkojumos.Reitera korim , par kura eksistenci savukārt jāpateicas enerģiskajam un pasaizliedzīgajam diriģentam,kas godam re - prezentējies arī zviedru publikas priekšā, pieder izcila vieta.
Novērtējot Zviedrijas latviešu mākslas dzīvi ,jāatzīmē pozitīvi fakts,ka tai kaut ierobežotai,ir sava

diletantisma maz apdraudēta līnija.
Īpašs apskats pienāktos arī latviešu zinātnieku darbam Zviedrijas augstākajās mācības iestādēs,kuŗās dažs ir ieguvis jau izcilu autoritāti un vērtējumu savā specialitātē.
Nobeidzot nelielo pārskatu par Zviedrijas latviešu kultūras dzīvi ,jāatzīmē Latviešu Nacionālā Fonda Zviedrijas nodaļas nodibināšana šai vasarā.Labvēlīgos apstākļos Fonda darbība var izvērsties visai nozīmīga gan latviešu kultūras dzīvē,gan arī Latvijas valsts vārda un brīvības idejas aizstāvēšanā un propagandā visas brīvās pasaules priekšā.

Stokholmā, 1948.gada septembrī.

Teodora Reitera koris Zviedrijā

No drauga vēstules Rirdānam: "Kanādā man iet labi. Darbu tagad dabūju savā specialitātē. Strādāju autodarbnīcā. Dažreiz sākumā darbā gadījas arī pārpratumi ..."

" Vai tikai nebūšu pārskatījies ?"

DRAUDĪGU NOTIKUMU ĒNĀ

Rietumvalstu sūtņu sarunas Maskavā par Berlīnes blokādes izbeigsanu turpinās . Tajā pat laikā pašā Berlīnē ielu sadursmēs jau lidoja akmeņi un skanēja pistoļu šāvieni.

Vairāk *nekā* 200.000 berlīniešu demonstrēja pret padomju politiku Berlīnē. Demonstrācija noslēdzās pie Brandenburgas vārtiem , kas atrodas padomju sektorā pie britu sektora robežjoslas. Demonstranti norāva virs Branderburgas vārtiem plīvojošo sarkano karogu.Tāpāt ciest dabūja kāda pieci vīru sarkanarmiešu patruļa. Krievi un padomju sektorā vācu policija atklāja pret demontrantiem uguni. Vairāki nonāvēti un ievainoti.

Sarunas Maskavā vienu brīdi lika cerēt , ka līdz mēneša vidum izdosies panākt Berlīnes blokādes likvidēšanu.Tagad ar katru dienu šīs izredzes mazinās. Lēni, bet noteikti Rietumvalstis sāk nākt pie atziņas , ka krievi savus dotos solījumus nemaz nedomā pildīt . Pedējās ziņas no Maskavas vēsta , ka paredzēta jauna sūtņu satikšanās ar Stalinu. Ja arī šai apspriedei nebūs panākumu , tad Rietumvalstis paredzējušas Berlīnes blokādes jautājumu nodot UNO pilsapulcei ,kas sanāks šī mēneša otrā pusē Parīzē.

\# \# \#

Francijā vēl arvien nevar tikt pie stabīlas valdības. Pēc Sumana un Mari neveikmēm, tagad jauno kabinetu sastādijis centra partīju pārstāvis Henri Queuille . Jaunais premjērs izteicies, ka pēc saimnieciisko problēmu atrisināšanas viņs parlamentā pacels jautājumu par jaunu vispārēju vēlēšanu izvešanu...Šīs deklarācijas dēļ jauno kabinetu atbalsta arī degollisti .

\# \# \#

Trūmana valdība apstiprinājusi Sav.Valstu militāro budžetu nākamajam gadam $15.000.000.000 apmērā . Tas ir par $3.000.000.000 lielāks nekā iepriekšējā gada budžets.

\# \# \#

Padomju lidmašīnas manevru laikā Baltijas jūrā ielidojusas Dānijas teritorijā . Ap 50 lidmašīnu atkārtoti pārlidoja Bornholmas salu. Dāni pielaiž , ka padomju lidmašīnas Bornholmu pārlidojušas nomaldisanas dēļ . Piezīmējams , ka padomju lidmašīnas šoreiz Dānijas teritoriju aizskāra brīdī, kad Dānijas ārlietu min.

Rasmunsens piedalījās Skandinavijas valstu ārlietu ministru apspriedē Stokholmā.

\# \# \#

Pazīstamais žīdu sabiedriskais darbinieks Eddie Cantor's kādā žīdu sievišu sanākmē Sav.Valstīs apliecinājā , ka Lielbritānijas ārlietu ministrs E. Bevins " esot lielākais antisemits kopš Hitlera". "Izraelas žīdiem šodien nav jācīnās pret arābiem vien. Tiem jācīnās arī pret Anglijas Ernestu Bevinu, kas ir sliktākais antisemits kopš Hitlera" viņs apliecināja.

\# \# \#

Milzu ugungrēks izcēlās nesen atklātajos Edmontonas ellas laukos. Uguni ierobežot izdevās pēc 7 dienu ilgiem dzēsanas darbiem. Zaudējumi bija vairāk ka $ 50.000 dienā.

\# \# \#

Maskavā miris politbiroja loceklis un viens no iespaidīgākajiem kominforma vadītajiem A.Zdanovs.Viņu minēja arī par varbūtēju Stalina pēcnācēju.

\# \# \#

Kāds britu iznīcinātājs izmēģinājumā lidojumā sasniedzis skaņas ātrumu - 720 jūdzes stundā.

\# \# \#

Edmontonas skolu pārvalde norganizējusi regulārus angļu valodas kursus jaunajiem Kanādas iecelotājiem. Paredzēts , ka līdzigus kursus noorganizēs visā Albertas provincē.

64 .gadu vecumā Prāgā miris Čehoslovakijas bijušais valsts prezidents Ed. Benešs.Beneša popularitāte čechu tautā bija liels šķērslis bolševiku nodomiem Čecholovakijā.

\# \# \#

UNO vidutājs Palestīnas jautājumā grāfs Folke Bernadote paskaidojis , ka Izraelas ārlietu ministrs Moshe Shertoks noraidījis priekšlikumu par Jeruzālemes demilitarizēšanu.

\# \# \#

Lai nodrošinātu pietiekamu sviesta daudzumu patērētājiem Kanadas valdība izšķirusies sociem importet 25.000.000 marcinu sviesta.

\# \# \#

Tradicionālā Labour day šogad Ziemelamerikā prasīja vairāk *nekā* 300 cilv dzīvību ,bet ap 550 cietusi smagus ievainojumus. Lielākais upuru skaits nāk autokatastrofu kontā.

\# \# \#

Pēc Kanādas preses ziņām divi Rietumkanadas zeltrači atklājuši teiksmaino Pazaudētā citrona" zelta raktuvi. Šī raktuve esot visbagātākā pasaulē. Pirmo reizi tā "atklāta 1870. gadā , bet visi, kam bijušas kādas ziņas par noslepumainas"zelta bedres " atrašanos , miruši no mīklainā kārtā.

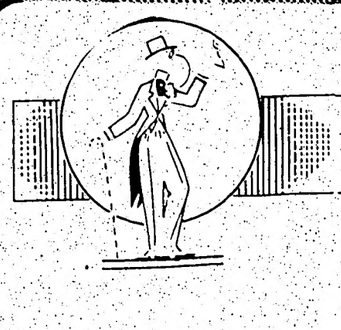

Dittrich MEN'S SHOP
"Smart Wear for Smart Men"

JAUNIE KANĀDAS LATVIEŠI!

PIE DITTRICHA JŪS PĒRKAT

LABI UN LĒTI UN JŪSU GAUMEI ATBILSTOŠI

10164 - 101 STREET
EDMONTON, ALTA.

"RIGHT YOU ARE IN Dittrich CLOTHES"

BRIVAIS LATVIETIS - FREE LATVIAN
LATVIAN NATIONAL NEWSPAPER FOR NORTH AMERICA

9536 - 107A AVENUE
EDMONTON, ALBERTA
CANADA

ABONEMENTA PIETEIKUMS

Ar šo nosūtu $_____ abonementa maksājumu un lūdzu piesūtīt man laikrakstu "BRĪVAIS LATVIETIS "
3 mēn., 6 . mēn. 1 gadu.
Laikraksta mērķu sekmēšanai pievienoju savu ziedojumu $_____ apmērā.

Vārds un uzvārds_____

Adrese_____

Abonementa maksa: 3 m.$ 1.50, 6 m. $ 3.-
1 gadu $ 5.-

LATVIEŠU SKAUTI

Domas un darbus Latvijai
Šie vārdi ir v latviešu trimdas skautu vadmotīvs. Lai kādā malā arī nebūtu latviešu jaunieši , tie tomēr saslēdzoties vienā saimē izjūt ciešas saites ar Latvijas zemi ,tautu un darbu. Katram jaunietim ir jāuzņemas svētais pienākums mūsu gara un kultūras sagalbāšanā, kas ir vienīgā ķīla brīvas Latvijas nākotnei.
Pateicoties skautu starptautiskās konferencēs 1947 gadā Francijā lēmumiem un Starptautiskā skautu biroja atbalstam, iespejamā latviešu skautu darbiba ikvienā zemē , kur darbojas atzītas skautu organizācijas.Bez Rietumvācijas latviešu skauti organizeti darbojās Zviedrijā, Dānijā,Austrijā un Anglijā. Organizēšanās darbi uz - sākti arī Sav. Valstīs , Austrālijā un Kanadā.
Lai kopējā saime vienotu atsevišķos jauniesus, kur mazā skaita dēļ nav iespējams dibināt skautu vienības, darbojas vientuļo skautu nozarē.Tā dod iespēju ikvienam latviesu jaunietim, arī jūrniekiem, lai kurā vietā tas būtu , pievienoties latviešu skautu saimei.
Tādēļ ikviens Kanadā iebraukušais latviešu zēns (sākot ar 8.g.vecumu) un jaunietis tiek aicināts rakstiski pieteikties pie Latviešu skautu sakarnieka Kanadā:
Mr.L.Kinstlers 64890,
C/o F.A.Galbraith
Room 1313 Peronel Dep.
H.E.P.Co.
620 University Ave,
Toronto 2, Ont.
Turpat pieteikties aicināti ari visi iebraukušie vecie skauti, roveri un vadītāji. Turpat pieprasama arī skautu literatūra.
L.K.

LATVJU ZINAS

laikraksts latviešiem emigracijā, iznāk Stokholmā 2 reizes nedeļā.
Abonešanas maksa:

1 m $ 1.00 , 3 m $ 2.75,
6 m $ 5.00, 1 g.$ 9.00
Laikrakstu abonentiem izsūta tieši no Stokholmas.
Pasūtinājumus var nodot:
Latvian Newspaper " Free Latvian" ,9536-107 A Ave, Edmonton,Alta., Canada

MEKLĒJU ĪRET ĢIMENES MĀJINU EDMONTONĀ.Piedāvat "Brīvā Latvieša" red.

Latviešu Zeltenes
Divi līguma laiku nokalpojuši tautieši vēlas nopietnā precību nolūkā iepazīties ar latviešu zeltenēm. Mūsu kopvecums 44 gadi . Abi slaida auguma.
Vēstules adresējamas Vold. un Elmaram Brīvā Latvieša redakcijā of.Nr.27.

SAFE

SAVE A FRIEND IN EUROPE, Inc.
1410 Stanley Street, Montreal. P.Q., CANADA

over 21 LBS. ne over 40.000 calories $10

PĀRTIKAS PACIŅAS UZ EIROPU PA GAISA PASTU !

JŪS VARIET SASNIEGT GAISA PASTA ĀTRUMU NOSŪTOT

21 MĀRC.NETTO (VAIRĀK KĀ 40.000 KALORIJAS)

PACIŅU UZ VISĀM VĀCIJAS JOSLĀM UN AUSTRIJU !

ĀTRUMS IR SVARĪGS NOSŪTOT PĀRTIKU IZSALKUŠAJIEM
KAPĒC RISKĒT AR KAVĒŠANOS, BOJĀŠANOS VAI PILNĪGU ZAUDĒJUMU ?

JŪS VARAT NOSŪTĪT
PACIŅAS
NEDĒLAS LAIKĀ !

VIENKĀRŠI,
ĀTRI
UN
DROŠI!
AUGSTĀKĀS
KVALITĀTES
DĀNIJAS
PĀRTIKA.
CENA - $ 10.05

PACIŅAS SATURS:
4 mārc. margarīns
2 mārc. gala
2 mārc. rīss
1 mārc. šokolāde
1 mārc. kafija
5 mārc. milti
2 mārc. auzu pārslas
2 mārc. cukurs
1 mārc. kond. piens
½ mārc. kakao.
1 marc. marmelāde

Jums jārīkojas šādi:
Sūtiet desmit dolārus un piecus centus "SAFE" Inc. 1410 Stanley Str.,Room 903,Montreal,P.Q.,uzdodot Jūsu adresi un vārdu kā arī zemi un okupācijas joslu uz kuru Jūs vēlaties paciņu nosūtīt. Ar nākošo pastu "SAFE" piesūtīs Jums vienu vērtszīmi par katriem piesūtītiem $ 10.05,ar tajā ierakstītu Jūsu vārdu.Jūs noplēšat kvitējuma daļu par nosūtīto naudu.Šis kvitējums ir datēts un numurēts,un tas jāpatur kā pierādījums.Jūs uzrakstiet saņēmēja pilnu vārdu un adresi,šim nolūkam paredzētā vietā un nosūtiet vērtszīmi pa gaisa pastu saņēmējam uz Eiropu.Ar šo vērtszīmi saņēmējs nekavējoties var saņemt "SAFE" pārtikas paciņu katrā no izdalīšanas punktiem(to ir vairāk kā 90).Ja saņēmējs nav spējīgs personīgi izņemt paciņu,viņš var pilnvarot kādu citu,izpildot šim nolūkam paredzēto pilnvarojumu uz vērtszīmes. Vērtszīme ir drukāta angļu un vācu valodās.

SAVE A FRIEND IN EUROPE, Inc.
1410 STANLEY STREET, MONTREAL, P.Q., CANADA
Phone: HArbor 1827 LAncaster 4138

PASŪTĪJUMA ZĪME

Pievienots ir naudas pārvedums par _____($_____) par kuru lūdzu sūtīt man ____ vērtszīmi uz sekojošo adresi:

_____ Vārds un uzvārds
_____ Iela un mājas numurs
_____ Pilsēta un valsts

( ) AUSTRIA (visas joslas)
( ) GERMANY (American zone)
( ) GERMANY (British zone)
( ) GERMANY (Frech zone)
( ) GERMANY (Berlin)
( ) GERMANY (Russian zone)

Padomju joslā tikai uz Drezdenes -Leipcigas -Halles -Erfurtes Cottbus -Zwickau/- Chemnitz novadiem.- Sūtot uz Padomju joslu, lūgums pasvītrot novadu

Joslu,kurā dzīvo Jūsu sūtītās vērtszimes saņēmējs atzīmejat ar X

PIRMAIS LATVIEŠU LAIKRAKSTS ZVIEDRIJĀ

LATVJU VĀRDS

Iznāk trešdienās un sestdienās.

Abonēšanas maksa:

1.mēn.$ 1.00
3.mēn.$ 2.75
6.mēn.$ 5.00

Pārstāvis Kanādā:
A.Kundrats
9536-107 A Ave.,
Edmonton, Alta.

MŪSU LAIKRAKSTA ABONENTIEM
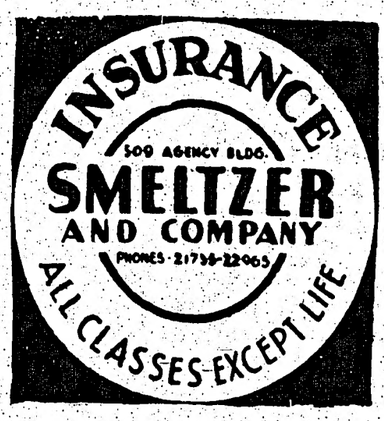
LAI NODROŠINĀTU REGULĀRU LAIKRAKSTA SAŅEMŠANU LŪDZAM NEKAVĒJOTIES PIETEIKT REDAKCIJAI EVENTUELAS ADRESES MAIŅU.
Turpmāk laikrakstu piesūtīsim tikai abonentiem Laikraksta parugnumurus piesūtam bez maksas.